

Štyri okruhy v diele Prof. PhDr. Jána Hvozdíka, DrSc.

Prof. PhDr. Ján Hvozdík, DrSc. Mohli by sme jeho dielo rozčleniť do štyroch časových okruhov profilácie jeho vedeckej, výskumnej, učiteľskej, organizačnej práce. Prvý okruh (1947- 1959) sa týkal prác ktoré skúmali psychologické obsahy výchovno vzdelávacích procesov relevantné k psychológii. Hľadal sa spôsob ako ich komunikovať škole. Ako zefektívňovať školskú prácu pomocou psychológie. Konštituovali sa teoreticko metodologické východiska poznávania žiaka psychológiou a hľadanie vzájomného súladu s pedagogickým poznávaním. Poznávanie potrieb školy, terénu školy. Psychologická diagnostika, mapovanie terénu školy. Formulácia problematiky školskej úspešnosti všeobecne. Porozumenie pre individuálnu psychológiu žiaka. Význam mravnej výchovy. Rodina. Možno tu spomenúť výskum pre rigoróznú prácu v rokoch 1947-1948. Obhájená v roku 1951. Názov rigoróznej práce: Tvarová dispozícia a jej vzťah k inteligencii. Potvrdzuje sa stredná úroveň významu vzťahu. Frekventovanou metódou sú odborné vystúpenia na stredných školách. Publikovanie v učiteľskej tlači. Príklad toho je zachytený vo výročnej správe Gymnázia v Michalovciach z roku 1948/49. „Problém sebahodnotenia žiakov v školskej praxi“. Nosná téma: ak chceme žiaka zaťažiť školskou prácou musíme na to pripraviť jeho osobnosť. V tom čase je aj pôsobenie prof. J. Hvozdíka v Prešove na Filologickej fakulte, teória, metodológia, príprava učiteľov. Metódou je príprava budúcich učiteľov, ako transponovať psychologické poznatky škole. Pôsobenie na Výskumnom ústave detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave, by mohlo uzatvárať tento okruh programom výskumu vývinu žiaka a aplikácia poznatkov do školskej praxe.

Založením Krajskej psychologicko výchovnej kliniky v Košiciach v roku 1959, je novým odborným a organizačným vyjadrením týchto trendov. Možno toto desaťročie považovať za súčasť druhej etapy a okruhu problémov. Monografia „Vzťah žiaka k školskej práci“ SPN, 1964. Legislatívne zvládnutie problematiky novej inštitúcie, jej odborná profilácia vyjadrená profesiami psychológov, ktorý pracujú pre školu. Otázky psychologickej a pedagogickej metodológie, skúmanie a poznávanie procesov úspešného a neúspešného začlenenia žiaka do školskej práce. Konzultačný proces pedagóg, rodič a psychológ ako zdroj poznatkov. Skúmanie aspektov toho a odborná profilácia psychológa. Štrukturácia Krajskej psychologickej výchovnej kliniky a strediska pre voľbu povolania, ktorá korešponduje s trendom vývoja psychologických disciplín koncom päťdesiatich a začiatkom šesťdesiatich rokov na vtedy jedinej katedre psychológie v Bratislave.

V tretej etape je experimentálne overovanie profesie školského psychológa v škole. Špecifikovanie tých procesov začlenenia žiaka do školskej práce, ktoré sa ukázali ako významné z hľadiska možnej optimalizácia vývinu žiaka, vzťahov , osobnosti. Vzťah medzi princípom činnosti žiaka a jeho vývinom. Problematika vývinových úloh. Dôsledky v organizácii pracoviska, oddelenie školskej psychológie. Dotvorenie Inštitucionalizácie aplikovaných psychologických disciplín cez oddelenia poradenskej psychológie, oddelenia profesného vývinu. Pracovisko dostalo novú účelovú budovu. Rieši sa výskumne otázka postojov žiaka ku učeniu. Formuluje sa princíp významu učebnej činnosti žiaka a jeho monitorovania samotným žiakom. Problematika psychohygiény školskej práce. Prepracovanie metód diferencovania procesov vo vzťahu k školskému vývinu žiaka , jeho úspešnosti a neúspešnosti. Problém intelektového a mimo intelektového zlyhania žiaka v škole. Problematika citovo-

emocionálnych faktorov vzťahu žiaka k školskej práci. Motivácia žiaka. Publikovaná monografiu „ Psychologický rozbor školských neúspechov žiaka. (1970,1973). Možno ju považovať za završenie tohto okruhu.

Vo v štvrtej etape, okruh problémov zahŕňa ďalšiu profiláciu psychologických disciplín z hľadiska ich aplikačných možnosti v školských podmienkach. KPVK a SVP sa stáva pracoviskom kde sa experimentálne overila profesia školského psychológa. Dovtedy sa nerozlišovala od poradenskej psychológie. Záver je jej opodstatnené profilovanie., ako samostatnej aplikovanej disciplíny psychológie. V Bratislave tento experiment viedol k inému záveru, školský psychológ ako kombinácia učiteľa a psychológa. Neskôr sa zjednotili názory. V roku 1971 na psychologickom zjazde v Tatranskej Lomnici je nastolená požiadavka legislatívneho začlenenia školského psychológa do škôl. Krajská psychologicko výchovná klinika a stredisko pre voľbu povolania ostáva základnou bázou jeho pôsobenia, ale s dôrazom na pôsobenie v teréne školy. Teoretické vyjasňovanie týchto psychologických disciplín má súvis so založením druhej katedry psychológie v Košiciach v roku 1970, ktorá vznikla z podnetu Prof. J. Hvozdíka a ktorú viedol-. Výskumy tejto katedry sa zaoberajú motiváciou a reguláciou v osobnosti žiaka. V štyroch cykloch. Požiadavka zriaďovania psychologických pracovísk pre školu na okresnej úrovni, narážala na nedostatok psychológov. Nová katedra to rieši. Dochádza k zmene názvu inštitúcie na Pedagogicko – psychologické poradne. Na katedre sa otvárajú výskumy s celoštátnou účasťou psychológov z Čiech. Koordinátorom je prof. J. Hvozdík. Motivácia žiaka a procesy regulácie v osobnosti sú v centre záujmu vo vzťahu k učebnej činnosti. Motivácia činnosťou žiaka pri učení sa. Obsah vzdelávacieho a školského vývinu. Výskumné okruhy zahŕňajú aj programy na rozvoj žiakovej motivácie a tvorivosti. Ide o o rezortné výskumy MŠ, V tomto období (1983.1985) prof. J. Hvozdík píše monografiu, učebnicu Základy školskej psychológie. Učebnica je uznaná ministerstvami školstva obidvoch republík , ako celoštátna. Publikovaná je v roku 1986. Súčasťou už zmienených výskumov treba uviesť kreovanie Tvorivo humanistickej výchovy Prof. M. Zelinom. Osobitnú pedagogickú teóriu v prostredí týchto výskumov vytvoril M. Blaško: Teória učenia v uzavretom cykle. Obsah tohto štvrtého okruhu vyjadruje aj publikácia J. Hvozdíka a kol. : Motivácia regulácia v osobnosti žiaka. Sumárne možno povedať, že sa psychológia na Slovensku vyvíjala v systémoch zdravotníctva, školstva, sociálnych vecí a práce, pravosúdia, ako forenzná psychológia, v systéme športu, v systéme vojenstva. Tento vývoj psychológie vedecky, odborne, aplikačnými teóriami garantovali osobnosti . V systéme školstva, jednou z nich bola aj osobnosť a dielo prof. PhDr. Jána Hvozdíka, DrSC.